Третя частина Мовного Портфеля – «Досьє» – передбачає збір і збереження документального підтвердження оволодіння відповідним рівнем володіння ІМ. Всі виконані роботи (тести, листи, тези статей, проекти) потрібно збирати в папку, якщо на їх основі можна оцінити рівень володіння іноземною мовою. Цей розділ потребує постійного поповнення здобутками (текстами, вправами, зразками ділових листів, бухгалтерської і фінансової звітності, аудіозаписами тощо), які забезпечили досягнення певного рівня володіння іноземною мовою [6, 7].

Отже, описаний вище пакет документів, що називається Мовним Портфелем для юристів, є необхідним для оптимізації процесу вивчення іноземної мови та для полегшення процесу пошуку роботи.

Подальший розвиток представленого дослідження вбачаємо у розробці Бланків для самооцінки та Критеріїв оцінювання студентів юридичних спеціальностей, визначенні переліку необхідних для формування у студентів юридичних спеціальностей іншомовних мовленнєвих умінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Европейский языковой портфель: Предложения по разработке / Дж. Трим, А. Добсон, Р. Шеррер и др.: Пер. с англ. – М.: Еврошкола, 1998. – С. 24.
2. Європейський Мовний Портфель для економістів (Проект) / Укладачі С.Ю. Ніколаєва, Н. В. Ягельська. – К.: Ленвіт, 2004. – 56 с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвид, 2003. – 273 с.
4. Коряковцева Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной роботы изучающих иностранный язык: Пособие для учителей. – М.: АРКТИ, 2002. – 176 с.
5. Ягельська Н. В. Мовний портфель як засіб рефлексивного оволодіння англійською мовою // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2003. – № 5. – С. 89–93.
6. Little D., Perclova R. European Language Portfolio: Guide for Teachers and Teacher Trainers. – Strasbourg: Council of Europe, 2001. – 106p. (http://www.culture.coe.int/ portfolio).
7. Schneider G., Lenz P. Guide for Developers of a European Language Portfolio. – Strasbourg Council of Europe, 2001. – 66 p.

Світлана КІРЖНЕР

ПІДСИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО АНГЛІЙСЬКОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

У статті представлена підсистема вправ для навчання студентів юридичного профілю усного професійно спрямованого англійського монологічного мовлення. Запропоновано використання автентичної відеофонограми для інтенсифікації процесу формування необхідних умінь. Описані етапи навчання і різноманітні види вправ для виконання на кожному з цих етапів.

В умовах співробітництва України з багатьма міжнародними економічними та політичними організаціями все більшої актуальності набуває питання про підготовку спеціалістів до професійного іншомовного спілкування, особливо англійською мовою як визнаною мовою міжнародних ділових відносин. Ось чому викладачам треба приділяти увагу навчанню студентів немовних спеціальностей професійно спрямованого іншомовного говоріння. Так, спеціалістам юридичного профілю часто доводиться описувати явища, пояснювати факти, наводити аргументи, переконувати своїх співрозмовників, тобто будувати відносно довге логічне висловлювання. Майбутнім юристам важливо оволодіти навичками та вміннями усного професійно спрямованого англійського монологічного мовлення (УПСАММ) як одним з необхідних видів комунікативної діяльності в межах їхньої спеціальності.

Із зростанням ролі новітніх технологій навчання іноземних мов увагу дослідників привертали такі засоби навчання монологічного мовлення, як фонограма та відеофонограма (ВФГ). Так, для студентів немовних спеціальностей були створені методики навчання професійно спрямованого монологічного мовлення за допомогою автентичних фахових

аудіотекстів (Н. Р. Петранговська), з використанням ресурсів Інтернету (Н. Л. Драб, І. А.Федорова), на основі матеріалів засобів масової інформації (А. П. Литнева). Для студентів мовних спеціальностей цю проблему вирішували із застосуванням навчальної ВФГ (Н. Ф. Бориско), з використанням автентичних художніх фільмів (В. С. Пащук). Попри наявність вказаних вище досліджень, вирішення проблеми навчання професійно спрямованого іншомовного монологічного мовлення не можна вважати вичерпним. Так, зокрема розширення, поглиблення та обгрунтування потребує методика застосування автентичних ВФГ для успішного навчання майбутніх юристів УПСАММ.

Мета статті – представити теоретично обґрунтовану підсистему вправ для навчання майбутніх юристів УПСАММ з використанням автентичної ВФГ. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: 1) визначити поняття «вправа» безпосередньо у межах нашої роботи; 2) сформулювати вимоги до створюваних вправ; 3) представити основні типологічні характеристики вправ; 4) представити мету і структуру створюваної підсистеми вправ з огляду на специфіку нашого дослідження; 5) навести приклади вправ у межах розробленої підсистеми.

Зупинимося на понятті «вправа». Оскільки для досягнення цілей організованого нами навчання ми обрали такий вид навчального матеріалу як автентична ВФГ, під «вправою» ми, спираючись на визначення Р. М. Іванової, будемо розуміти особливим чином організовану у складі ВФГ або на її інформаційній основі комунікативну діяльність студентів у продукуванні монологічних висловлювань, адекватних контексту професійного спілкування [1, 112].

Для досягнення студентами оптимального результату від навчання за створюваною підсистемою важливо враховувати сучасні вимоги до вправ. Так, під час створення вправ ми керувалися запропонованими Н. К. Скляренко вимогами, а саме: обов'язкова трьохкомпонента структура (завдання, виконання завдання та контроль виконання завдання), вмотивованість завдання, новизна, переважне застосування умовно-комунікативних і комунікативних вправ, наявність навчально-комунікативної ситуації, доречне використання опор [3, 3–7]. З огляду на специфіку нашого дослідження особливого значення набувають такі вимоги, як професійна спрямованість та орієнтованість на навчання невербального спілкування. Спираючись на загальноприйняту в методиці викладання ыноземних мов типологію вправ, а також беручи до уваги основні вимоги до вправ, ми розробляли їх відповідно до певних критеріїв [2, 66], а саме:

- за спрямованістю вправи на прийом або видання інформації – рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні, продуктивні;
- за ступенем комунікативності – некомунікативні, умовно-комунікативні, комунікативні;
- за характером виконання – переважно усні, а також усно-письмові;
- за участю рідної та іноземної мови – одномовні іноземної мови;
- за функцією у навчальному процесі – переважно тренувальні, а також контрольні;
- за місцем виконання – класні, домашні;
- за формою мовлення – монологічні та діалогічні;
- за наявністю/відсутністю опор – з використанням штучних вербальних і невербальних опор, природних опор і без них;
- за ступенем керованості – повністю керовані, частково керовані та мінімально керовані;
- за наявністю/відсутністю рольового компонента – переважно з використанням рольової ділової гри.

Логічне та поступове виконання студентами створюваних вправ передбачає їх систематизацію у єдине ціле. Для цього нами була обрана підсистема вправ, метою створення якої ми визначаємо формування та розвиток у студентів навичок і вмінь створення монологічних висловлювань таких типів, як монолог-пояснення, монолог-оцінювання та монолог-переконання.

За структурою запропонована підсистема вправ поділяється на 2 етапи – підготовчий і основний. Складність оволодіння професійно спрямованим іншомовним мовленням зумовила необхідність підготувати студентів до успішного сприймання навчального відеоматеріалу, для чого ми вважали доцільним розробити окремий підготовчий етап. Мета основного етапу

полягає у навчанні УПСАММ з використанням автентичної ВФГ. У межах основного етапу ми визначили три підетапи відповідно до послідовності формування та розвитку мовленнєвих навичок і вмінь: рецептивно-репродуктивний, рецептивно-продуктивний і продуктивний. У межах кожного етапу навчання передбачається виконання груп і підгруп вправ різного характеру.

Розроблена підсистема вправ представлена у таблиці 1.

Таблиця 1

Підсистема вправ для навчання майбутніх юристів УПСАММ з використанням ВФГ

Етап навчання та його мета	**Групи вправ**	**Типи вправ**	**Види вправ**
І. Підготовчий Активізація та поповнення попередніх лінгвістичних і професійних знань. Формування понять про основні комунікативні наміри у типових ситуаціях професійного спілкування. Формування понять про невербальні засоби спілкування.	Група 1. Формування понять про типові ситуації професійного спілкування та розпізнавати основні комунікативні наміри в межах цих ситуацій. Група 2. Формування понять про невербальні засоби спілкування.	Рецептивні, рецептивно-продуктивні, продуктивні; некомунікативні та умовно-комунікативні; недетерміновані та детерміновані змістом ВФГ; індивідуальні, парні й групові; з використанням штучних опор; без рольового компонента	Евристична бесіда, демонстрація типових ситуацій професійного спілкування, аналіз основних комунікативних намірів у межах цих ситуацій, аналіз важливих елементів невербальної поведінки мовця
ІІ. Основний Рецептивно-репродуктивний підетап Ознайомлення із зразками автентичного УПСАММ. Формування й розвиток навичок продукування монологічних висловлювань на рівні фрази або понадфразової єдності.	Група1. Формування навичок і вмінь створювати опори. Підгрупи вмінь: 1) створювати вербальні опори; 2) створювати зображально-вербальні опори Група 2. Формування й розвиток навичок висловлюватись на рівні фрази або понадфразової єдності. Підгрупи вмінь: 1) відтворювати висловлювання у вербальному плані; 2) підтримувати висловлювання адекватною невербальною поведінкою.	Рецептивно-репродуктивні, репродуктивні; умовно-комунікативні; повністю детерміновані змістом ВФГ; індивідуальні, парні, групові; з використанням готових і створенням власних штучних опор; з та без рольового компонента.	Визначення ключових фраз; відповіді на запитання; заповнення пропусків; доповнення речень; відтворення певних частин монологічних висловлювань на рівні фрази та понадфразової єдності; відтворення невербальної поведінки на рівні окремих елементів для підтримки певного комунікативного наміру.
ІІ. Основний Рецептивно-продуктивний підетап Формування вмінь підготовленого УПСАММ на рівні понадфразової єдності.	Група 1. Розвиток навичок і вмінь створювати монолог-пояснення. Підгрупи вмінь: 1) чітко й зрозуміло представити складну юридичну ситуацію;	Рецептивно-продуктивні умовно-комунікативні; повністю або частково детерміновані змістом ВФГ;	Скорочення та розширення речень; перефразування речень; створення монологічних висловлювань певного типу на

	2) влучно та коректно використовувати фахову термінологію; 3) давати дефініцію або тлумачення юридичного поняття; 4) унаочнювати пояснення через приклади, надання деталей; 5) послідовно пояснюва-ти ситуацію, використо-вуючи логічні зв'язки, поступово переходячи від легких до складних аспектів; 6) надавати зрозумілі рекомендації щодо певних шляхів вирішення юридичних питань. Група 2. Формування навичок і вмінь створювати монолог-оцінювання. Підгрупи вмінь: 1) давати інтелектуально-логічну оцінку фактам, подіям, вчинкам; 2)констатувати позитивний/ негативний стан людей, подій, ситуацій, повідомлених співрозмовником; 2) формулювати висновок із висловленого оцінювання; 3) висловлювати своє судження про необхідність чи небажаність певного вчинку; 4) обґрунтовувати оціночні судження. Група 3. Формування вмінь створювати монолог-переконання. Підгрупи вмінь: 1) формулювати тезу; 2) пропонувати аргументи «за» чи «проти»; 3) формулювати висновок у висловлюванні та співвідносити його з тезою; 4) підкріплювати аргументи прикладами; 5) логічно будувати висловлювання за	парні й групові; з використанням готових і створенням власних штучних опор; переважно з рольовим компонентом.	рівні понадфразової єдності; відтворення пропущених частин висловлювання від імені персонажа під час притишеного аудіоряду на основі відеоряду (при повторному перегляді ВФГ) або після перегляду ВФГ; коментування ситуації та висловлення свого ставлення до подій від імені персонажа, від імені іншої особи або свого імені; використання невербальної поведінки відповідно до ситуації спілкування під час слухання аудіоряду з вимкненим відеорядом (при повторному слуханні ВФГ).

	допомогою причинно-наслідкових зв'язків; 6) робити логічні висновки з отриманої інформації та чітко й логічно викласти їх співрозмовнику; 7) пом'якшувати категоричність висловлювання за допомогою відповідних мовленнєвих засобів; 8) спонукати до певних дій. Група 4. Формування вмінь використовувати невербальні засоби спілкування.		
II. Основний Продуктивний підетап Формування вмінь підготовленого й непідготовленого УПСАММ на рівні тексту.	Група 1. Розвиток умінь створювати підготовлені та непідготовлені монологічні висловлювання різних функціональних типів в залежності від ситуації спілкування. Підгрупи вмінь: 1) обговорювати, дискутувати з приводу ситуації професійного спілкування; 2) адекватно поводитися у ситуаціях професійного спілкування (під час рольової ділової гри).	Продуктивні; умовно-комунікативні та комунікативні; недетерміновані або частково детерміновані змістом ВФГ; індивідуальні, парні й групові; без використання опор або з використанням природних опор; з рольовим ігровим компонентом.	Створення монологічних висловлювань різних функціональних типів відповідно до ситуації професійного спілкування; дискусія на професійні теми, рольова ділова гра.

Для унаочнення типів і видів вправ, представлених у таблиці 1, наведемо приклади деяких з них у межах кожного етапу навчання.

Підготовчий етап

Вправа 1. Мета: сформувати у студентів уявлення про типові ситуації професійного спілкування юристів.

Опора: без опор

Тип вправи: умовно-комунікативна продуктивна.

Вид вправи: «мозковий штурм».

Форма виконання: в малих групах.

Інструкція. a) You are now law students and future specialists. In your profession there's much speaking involved in different communicative situations. Work in groups of three. To activate your knowledge and ideas about your future work discuss possible situations of professional communication. Then exchange ideas with other groups.

Контроль: виявлення результатів обговорення всією групою і викладачем.

b) Now look at the pictures of lawyers at work. Define the activities in each picture with typical situations of professional communication. Check your variants with the key.

Опора: серія фотографій, на яких представлені такі ситуації професійного спілкування: 1) юридична консультація; 2) спілкування з партнером; 3) допит свідка; 4) співробітництво з колегами; 5) представлення особи у суді; 6) ділова нарада.

Тип вправи: рецептивна-продуктивна.

Вид вправи: співвіднесення фотографій з назвами типових ситуацій професійного спілкування.

Форма виконання: індивідуальна робота.

Контроль: самоконтроль за ключем.

Вправа 2. Мета: сформувати поняття про основні типи монологічних висловлювань у професійній діяльності юристів.

Інструкція. You are future lawyers so in your profession you will need to speak legal language in a variety of different situations. Let's find out together what communicative functions are most typical for lawyers' speech. Answer my questions and make necessary conclusions during our small discussion. Be ready to summarize the information you acquire for the class.

Questions.

1. Who do lawyers usually speak to? In which situations?

2. What personal features should lawyers possess to be successful?

3. What psychological problems do lawyers face while communicating with different groups of people?

4. What is important for lawyers: a) really help a client who is at a loss and needs qualified legal help; b) be successful in court as a defense lawyer or a prosecutor; c) be able to encourage people to do what is necessary?

5. What are the final purposes of lawyers' speech in typical situations of professional communication?

Опора: без опор.

Тип вправи: умовно-комунікативна продуктивна.

Вид вправи: евристична бесіда.

Форма виконання: групова.

Контроль: з боку викладача під час відповідей студентів з подальшим представленням висновків бесіди декількома студентами перед групою.

Вправа 3. Мета: навчити розрізняти основні комунікативні наміри у типових ситуаціях професійного спілкування та розпізнавати лексичні й граматичні засоби їх вираження.

Інструкція. Some words and phrases in lawyers' speech can be used to *explain,_evaluate* the situation or to *persuade* somebody. You are a trainee lawyer. You are having a rhetorics lesson. You have been asked by your teacher to think of possible verbal ways of expressing: a) explanation; b) evaluation; c) persuasion. Analyze the given example phrases, complete the chart. Analyze grammar or lexical units that are used to express these functions. Check your variants with the key.

e.g.

Explanation	Evaluation	Persuasion
You can't do it because it's against the law.	It's hardly possible to change the situation.	I'm sure it's wrong!

1. That might explain this. 2. It's right on all counts. 3. Wouldn't hurt to have a look-see. 4. Gambling is truly a victimless crime. 5. It's especially obvious. 6. This looks perfect, maybe, too perfect. 7. I'm sure, they should help us. 8. That's why he concealed the truth.

Опора: друковані приклади для ілюстрації основних комунікативних намірів.

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивна.

Вид вправи: аналіз комунікативних намірів, що характерні для типових ситуацій професійного спілкування, заповнення таблиці.

Форма виконання: індивідуальна робота.

Контроль: самоконтроль за ключем (Explanation – 1, 8; Evaluation – 2, 3, 5, 6; Persuasion – 4, 7).

Вправа 4. Мета: формування у студентів поняття про невербальні засоби спілкування.

Інструкція. You are a student of a law school. You are striving to become a very good professional. Your teacher says it's very important for a lawyer to use appropriate body language. To see what you know about it he prepared a series of questions for you. In pairs look at the pictures, discuss the following questions, give reasons for your ideas. Then share your ideas with the class.

1. What is the situation like (who, where, which event)?

Who: 1) business partners; 2) a lawyer; 3) a lawyer and a client; 4) a lawyer and a judge.

Where : 1) in an office; 2) in a courtroom; 3) in a conference hall.

Which event: 1) a business meeting; 2) a consultation; 3) a trial.

2. How does the person feel (judging by face expression, posture)?

1) confident; 2) worried; 3) relaxed; 4) angry; 5) interested; 6) pleased/displeased; 7) bored; 8) disappointed; 9) aggressive; 10) surprised.

3. What gesture is used? What face expression is used?

1) handshake; 2) a helpless gesture; 3) showing the size of smth; 4) raising eyebrows and moving a hand in surprise; 5) a counting gesture; 6) an explaining gesture.

4. What does the gesture show/mean? (What is the gesture used for?)

1) explaining; 2) agreeing/disagreeing; 3) arguing; 4) persuading; 5) approving/disapproving; 6) evaluating; 7) proving; 8) greeting; 9) showing confidence; 10) showing superiority; 11) enumerating; 12) believing/not believing; 13) encouraging/discouraging; 14) showing irony/ mocking; 15) giving examples.

Опора: серія фотографій, на яких у межах ситуацій професійного спілкування представлені такі жести (з відповідним виразом обличчя мовця): 1) потискування рук; 2) жест на позначення подиву; 3) жест на позначення безпорадності; 4) пояснювальний жест; 5) жест на позначення розміру; 6) жест перерахування.

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: аналіз фотографій з метою виявлення основних засобів невербального спілкування.

Контроль: обговорення результатів аналізу всією групою і викладачем.

Основний етап

Рецептивно-репродуктивний підетап

Вправа 5. Мета: формування вмінь створення вербальних опор.

Інструкція: You are working at a local film company. Your task is assisting in writing film reviews and arranging subtitles for English-speaking countries. You were given a part of a detective film for processing. Watch the extract and put down the key words and phrases you will use for your review. Make use of the questions for picking the most necessary information. Then compare your results with the original review and subtitles provided by the producing company.

Questions: 1. Where does the investigation take place? 2. How do the criminals act? 3. What crime is being investigated ? 4. What are the problems of the police that appear due to the legislation?

Наведемо аудіоряд фрагмента:

– *Did a little digging on Hover Gambling. It's a $50 million-a-year business. All the payments are made in person on the ship. They get around Florida's ban on gambling by anchoring their ship offshore.*

– *Yeah, three miles offshore.*

– *Behind that line, gambling is 100% legit.*

– *And beyond our jurisdiction. And that's their ship.*

Опора: ВФГ «CSI.Miami».

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: письмова фіксація ключових слів і фраз.

Форма виконання: індивідуальна робота.

Контроль: самоконтроль за текстом субтитрів.

Вправа 6. Мета: формування навичок співвідносити невербальну поведінку з комунікативними намірами мовця та відтворювати окремі елементи невербальної поведінки.

Інструкція. a) You are going to be employed in the police department for studying human behaviour. Watch the extract. Then work in groups of three and analyze the conversation of Horatio, Calleigh and Gavin Hauer in terms of nonverbal behaviour. Pay attention to: 1) face expressions; 2) distance between the speakers; 3) additional objects to create an image. Answer the following questions:

1. Is the distance between the speakers short or comparatively long? What is it for?

2. How does Calleigh's face expression change in the course of the conversation? What does it show?

3. What is peculiar about Horatio's image? What does he do for this?

Опора: ВФГ «CSI. Miami».

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: перегляд ВФ з подальшим аналізом невербальної поведінки у ситуації професійного спілкування.

Форма виконання: групова.

Контроль: обговорення відповідей групою та викладачем.

b) Work in groups of three. You are Horatio, Calleigh and Gavin Hauer. Role-play their conversation applying the nonverbal actions you have watched.

Make use of the following phrases:

– *I'm sorry about what happened.*

– *I've got to get that stage packed up.*

– *That stage is like the clothing I design. I hand make it.*

– *Why would I sabotage my own show? (Hauer)*

– *You're gonna have to find another one, Mr. Hauer. Your stage is our crime scene.(Calleigh)*

– *So you rigged the pole that killed the girl.*

– *Maybe you've got something to hide.(Horatio)*

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: відтворення діалогу з використанням адекватних засобів невербальної поведінки.

Контроль: з боку викладача та інших студентів (демонстрація діалогу декількома групами студентів перед іншими студентами і викладачем).

Вправа 7. Мета: розвиток лексичних навичок влучно та коректно використовувати фахову термінологію.

Інструкція: You are a lawyer. You've watched local news on TV about a politician involved in criminal activity. Your friend who has only begun studying law is interested in the news but he didn't have time to see it. Watch the extract. Answer your friend's questions, giving the information in legal terms used in the news. Then check each other with the key.

Example: 1. T: Was blaming severe? 1. St.1: Yes, shocking accusations!

2. T: Was he connected with hiding illegal money?

3. T: He didn't pay his taxes, did he?

Опора: ВФГ «Boston Legal».

Тип вправи: умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна.

Вид вправи: перефразування.

Форма виконання: робота в режимі викладач - студент.

Контроль: з боку викладача.

Рецептивно-продуктивний підетап

Вправа 8. Мета: формування й розвиток умінь створення монологу-пояснення (розвиток умінь чітко й зрозуміло представити складну юридичну ситуацію; послідовно пояснювати ситуацію, використовуючи логічні зв'язки; надавати зрозумілі рекомендації щодо певних шляхів вирішення юридичних питань).

Інструкція: Student A: You are Horatio Caine, investigating a big money laundering case. You are speaking with the your colleague about the owner of a gambling house who, as you know, issues counterfeit money on board his ship. Tell him what you know and what the consequences of this illegal activity might be. Student B: You are Horatio Caine's colleague. Share the information you know about this case and give your idea of what you should do. Watch the extract and make necessary notes about the case. Then roleplay the conversation. (Make use of your notes for the necessary factual or verbal support and the following hint phrases: Student A: As you know… ; that's to say…; according to this law…; it may cause…; that's what this is about. Student B: As I understand the situation…; our next step will be to…; this will require….).

Опора: ВФ «CSI.Miami», власно створені вербальні підказки – ключові слова й фрази.

Тип вправи: умовно-комунікативна, репродуктивно-продуктивна.

Вид вправи: створення мікромонологу-пояснення у межах діалогу.

Форма виконання: парна.

Контроль: з боку викладача під час виконання вправи.

Продуктивний підетап

Вправа 9. Мета: формування й розвиток умінь вільно висловлюватися у ситуації професійного спілкування.

Інструкція. Today we are hearing a case of Mrs. Davidson, a widow with three children, who is accused of tax evasion. Divide into teams. Team 1 – a team of defense lawyers, team 2 – prosecutors, team 3 – members of the jury, team 4 –legal experts, one person – a judge. Part 1: Teams 1 and 2, prepare arguments about the guilt or innocence of the defendant, then choose a representative to speak in court. Part 2: Team 3, hear both lawyers and discuss the verdict for the defendant, then choose one person to present your conclusion. Part 3: Judge, listen to the jury and announces the sentence. Part 4: Team 4, listen to the case and give your expert opinion on the fairness of the trial. Use these facts about the defendant: lives in America but comes from Portugal, a widow, with three children, has a part-time job.

Опора: без опори.

Тип вправи: комунікативна, продуктивна.

Вид вправи: ділова рольова гра.

Форма виконання: групова.

Контроль: з боку викладача під час виконання вправи.

Таким чином, ми представили підсистему вправ для навчання студентів юридичних спеціальностей УПСАММ з використанням автентичної ВФГ. Перспектива дослідження полягає у розробці методичних рекомендацій з організації відповідного навчання з метою забезпечення ефективного використання створеної методики викладачами англійської мови на юридичних факультетах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванова Р. М. Использование учебного телевидения при обучении высказыванию в деловом профессиональном общении: Дис. … канд. пед. наук: 13.00.01; 13.00.02 / Пермский гос. технический ун-т. – Перше, 1995. – 225 с.
2. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – Вид 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під кер. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
3. Скляренко Н.К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок та вмінь // Іноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 3–7.

Марія ТАДЄЄВА

БІЛІНГВІЗМ В МОВНІЙ ОСВІТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН: ДОСЯГНЕННЯ І ПРОБЛЕМИ

У статті аналізуються психолого-лінгвістичні та педагогічні характеристики білінгвізму в мовній освіті європейських країн. Розглядається суть, механізми та особливості побудови системи білінгвального навчання в країнах Європи.

Білінгвізм тобто двомовність, є складовою мовної політики Ради Європи на сучасному етапі. Він може бути досягнутий шляхом простої диверсифікації або урізноманітнення мов, що пропонуються для вивчення в окремій школі чи освітній системі, або шляхом заохочення учнів вивчати більш ніж одну іноземну мову, або ж через послаблення домінуючої ролі англійської мови як засобу міжнародного спілкування. Ми також розглядаємо білінгвізм в рамках плюрилінгвального підходу, що реалізується через розширення індивідуального мовного досвіду особистості в його культурних аспектах від рівня побутового мовлення до мови спільноти у широкому значенні і далі до мов інших народів (під час навчання у школі чи коледжі або при безпосередньому оволодінні в Україні). Білінгвізм включає вивчення мов через формування комунікативної компетенції, всередині якої усі мовні знання і досвід є складниками, мови переплітаються і взаємодіють [2, 12].

З позицій такої перспективи докорінно змінюється мета навчання іноземних мов. Ще донедавна вона трактувалася як просте досягнення «майстерності» у спілкуванні однією або